

Управління освіти і науки
Івано-Франківської обласної державної адміністрації
Івано-Франківський обласний державний
еколого-натуралістичний центр учнівської молоді

Екостежка, як засіб екологічної освіти, формування екологічної культури підростаючого покоління

Івано-Франківськ
2009

Підготувала:

С.Б.Шпуляр – методист Івано-Франківського
обласного державного еколого-
натуралістичного центру учнівської
молоді

Сучасна парадигма освіти ставить у центр освітньої діяльності формування компетентної особистості. Навіть найкраще викладання, яке базується на засвоєнні певної суми знань, і вміння відтворювати їх під час контролю, все ж не може забезпечити людину знаннями на все життя. Вченими-педагогами компетентність розглядається як готовність і здатність особистості реалізувати знання й досвід у проблемній ситуації.

Навчальна екологічна стежка є ефективним засобом формування комплексу компетенцій, перш за все предметних та функціональних компетенцій природоохоронного спрямування.

Крім предметних природоохоронних компетенцій важливим є формування також функціональних компетенцій, які передбачають вміння застосовувати предметні компетенції у процесі будь-якого виду діяльності, відмінного від того, в умовах якого вони були здобуті. Тому до функціональних компетенцій майбутнього вчителя біології слід віднести вміння спроектувати та створити навчальну екологічну стежку в конкретній місцевості та формувати на

її базі предметні природоохоронні компетенції у учнів.

Використання навчальної екологічної стежки в навчальному процесі у вищих навчальних закладах сприяє формуванню у студентів комплексу компетенцій як предметних, так і ключових.

В умовах сьогодення екологічна культура є запорукою розвитку і збереження людини та суспільства в цілому, необхідним елементом відродження держави. Саме тому, формування екологічної культури людини, гармонії її відносин із природою є пріоритетними напрямками виховання, концепції екологічної освіти України, концепції виховання дітей та молоді у національній системі освіти.

Велика роль у розв'язанні цих завдань відводиться позашкільним закладам, зокрема еколого-натуралістичним центрам (станціям юних натуралістів).

Дана методика розглядає основні напрямки формування екологічного світогляду, екологічного мислення, екологічної культури, моралі, етики підростаючого покоління.

Сучасна молодь вступає в життя в епоху не тільки бурхливого розвитку науки і техніки, а й негативних наслідків науково-технічної революції та демографічного вибуху. Дедалі більше забруднення атмосфери, гідросфери та літосфери, накопичення величезних об'ємів відходів людської діяльності при одночасному виснаженні майже всіх видів природних ресурсів призвели до розвитку екологічної кризи. Екологічні проблеми належать до числа найболючіших і глобальних проблем сучасності. Природа жорстоко карає людину за споживацьке ставлення до себе, забруднення довкілля, нерозумний егоїзм.

Завданням екологічного виховання є:

Формування екологічної культури, що передбачає:

- виховання розуміння сучасних екологічних проблем держави і світу, усвідомлення їх важливості, актуальності й універсальності;
- відродження кращих традицій українського народу у взаємовідносинах з довкіллям, виховання до рідної природи.

Безпосередній контакт з природою – це елемент виховання зацікавленості, розвитку та логічного мислення, критичного аналізу. Тому організація екологічних стежок – це перспективна форма природоохоронної освіти і виховання.

Екологічна стежка – унікальна форма не лише природоохоронної пропаганди, але і поєданого з нею відпочинку. Вона повинна бути легко доступною в будь-яку пору року, не протяжною, за науковою спрямованістю найрізноманітнішою – зоологічною, ботанічною, географічною, ландшафтно-екологічною.

Екологічні стежки є:

- наукові,
- навчальні,
- рекреаційні,
- лікувально-оздоровчі,
- комплексні.

Основні призначення стежок – оздоровлення, рекреація, просвіта, навчання і виховання.

Екологічна стежка створюється в мікрорайонах загальноосвітніх шкіл, районних, міських та обласних станцій юних натуралістів і

туристів, на навчальних базах вузів, заповідних територіях за погодженням з органами місцевої влади.

Вивчення довкілля реалізується в процесі занять та позакласної натуралістичної роботи. Ці форми роботи пов'язані з основами біологічної науки і передбачають навчальні літні завдання. Ці завдання охоплюють такі питання, як будова органів рослин, розмноження, взаємозв'язок рослин з факторами живої та неживої природи, охорони рослин, поняття про таксономічні одиниці та інше.

Друга група завдань передбачає формування в учнів екологічної культури. Об'єктами вивчення екологічної стежки є рослинний і тваринний світ.

Третя група літніх завдань пов'язана з вивченням впливу біологічного та антропогенного факторів на рослинні організми. Значне місце в цій галузі завдань займає участь юннатів у практичній роботі по догляду за лісом, боротьбі зі шкідниками лісу.

Однією із нетрадиційних форм екологічної освіти і виховання є проведення екологічних експедицій. Ця форма роботи має

на меті більш досконало поширювати екологічні знання, залучати більшу кількість дітей до природоохоронної справи, до науково-дослідницької роботи, до виховання в природі, а головне допомагає дітям знаходити світ захоплень.

Гострота сучасних екологічних проблем поставила перед навчальними закладами важливе завдання – навчити виховувати молодь, здатну по-новому вирішувати проблеми охорони, перетворення та раціонального використання природи.

Створення навчальних екологічних стежок сприяє підвищенню наукового рівня шкільної освіти. Знання, які учні отримують на стежці, тісно пов'язані з програмним матеріалом. На навчальній стежці навчання виховання зливається в єдиний процес.

Школярі засвоюють тут не тільки наукові знання про природне середовище, але і етичні і правові норми, пов'язані з природокористуванням. На екологічній стежці постійно створюються умови для поєднання думки, відчуття, дії. Робота на стежці допомагає

реалізувати зв'язок навчання з життям, виховує в школярів працьовитість.

Створення навчальних екологічних стежок допомагає гуманізувати освіту. Всі знання, навички, вміння, відчуття, переконання, які формуються на екологічній стежці, направлені на вирішення одного з найгуманніших завдань нашого часу – оптимізації відносин людини з природним середовищем.

Екологічна стежка – це перспективна навчальна територія, де школярі виступають в ролі вчителів, пропагандистів, де формується їх активна життєва позиція.